

5. **Твердохліб М. Г.** Інформаційне забезпечення менеджменту: навч. посіб./ **Твердохліб М. Г.** – К.: КНЕУ, 2000. – 208 с.
6. **Кулицький С. Д.** Основи організації інформаційної діяльності у сфері управління: навч. посіб./ **Кулицький С. Д.** – К.: МАУП, 2002. – 544 с.
7. **Литвин І. С.** Оптимізація інформаційної ефективності систем управління: монографія/ **Литвин І. С.** – Тернопіль: ТНЕУ, 2008. – 336 с.
8. **Іванюга П. В.** Управлінські інформаційні системи в аналізі та аудиті: навч. посіб./ **Іванюга П. В.** – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 180 с.
9. **Портер М.** Международная конкуренция/ **Портер М.**, под. ред. и с предисл. В. Д. Щетинина. – М.: Междунар. Отношения, 1993. – 896 с.

Рукопис подано до редакції 27.03.12

УДК 336.71

В.С. КОТКОВСЬКИЙ, канд. екон. наук, доц.,
І.В. ДЯЧУН, ДВНЗ «Криворізький національний університет»

АНАЛІЗ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА КРЕДИТНІ ПРОДУКТИ НА ПРИКЛАДІ ПАТ «АЛЬФА-БАНК»

Виконано аналіз політики ціноутворення на кредитні продукти банківських установ, особлива увага приділена розробці власної концепції ціноутворення на кредитні продукти на прикладі ПАТ «Альфа-Банк».

Проблема та її зв'язок з науковими і практичними завданнями. На сьогоднішній системі маркетингу українських банків одну з центральних позицій займає їх цінова політика та ціноутворення на власні банківські продукти, особливо ціноутворення на банківські кредити, оскільки прибутковість даних операцій створює для комерційного банку основу для його ефективної діяльності. В умовах високої конкуренції в банківському секторі України зміна того чи іншого фактору, або їхньої сукупності безпосередньо відображається на ціні банківських кредитів та може мати неочікуваний вплив на неї, в кінці і на результати діяльності банку.

Аналіз досліджень і публікацій. Вивчаючи проблему ціноутворення на банківські продукти в Україні можна констатувати, що з кожним роком простежується підвищення інтересу до її дослідження як вченими науковцями, так і фахівцями банківської справи. Достатньо помітний вклад в розвиток розробки політики ціноутворення у банківській сфері внесли такі вчені-економісти як І. Аванесова, А. Гальчинський, О. Заруцька, О. Захарова, О. Кіреєв, В. Ю. Плеханов, М. Шаповалова тощо. Проте, практика доводить про відсутність комплексного дослідження ціноутворення на кредитні продукти до умов вітчизняних банків.

Постановка завдання. Метою системи ціноутворення в ПАТ «Альфа-Банк» є встановлення такої ціни на банківські продукти, яка б давала змогу банку отримати бажаний прибуток. Важливим елементом системи ціноутворення банківських кредитних продуктів є механізм ціноутворення, що являє сукупність взаємопов'язаних інструментів, за допомогою яких суб'єкти управління здійснюють управлінський вплив на об'єкти системи ціноутворення для досягнення цілей функціонування системи ціноутворення.

Викладення матеріалу та результати. Ціноутворення на банківські кредити, у процесі якого встановлюються оптимальна ціна кредитних ресурсів, здійснюється під впливом багатьох факторів [1]. Основними, тобто такими які справляють визначальний вплив на ставку за кредитними коштами, можна вважати такі [2]:

- стан грошового ринку у країні;
- рівень попиту і пропозиції які склались на кредитному ринку;
- розмір кредитної ставки банків-конкурентів;
- розмір грошової маси та рівень інфляції;
- рівень облікової ставки (ставки рефінансування) центрального банку тощо.

Ціна на кредит в ПАТ «Альфа-Банк» формується у вигляді позичкового проценту, який позичальник повинен сплатити за користування кредитними коштами. Розмір процентної ставки за користування кредитом встановлюється установою ПАТ «Альфа-Банк» самостійно, залежно від вартості кредитних ресурсів, характеру наданого забезпечення і розміру витрат для здійснення заходу, що кредитується, попит та пропозиції на кредитному ринку в конкретному регіоні та інших факторів з таким розрахунком, щоб сума одержаних від позичальника відсотків покри-

вала витрати банку із залучення коштів, необхідних для надання кредиту, витрати на ведення кредитних справ і забезпечувала одержання доходу банком.

Формування ціни за кредитними продуктами в ПАТ «Альфа-Банк» встановлюється відповідно до рекомендованих ставок (ставка фондування), що надсилається головним банком усім відділенням щодня або один раз у два дні. Відповідно до рекомендованих ставок головного банку, кожне відділення встановлює процентні ставки за кредитами з урахування строків користування позичкою та маржею банку яку він отримає в результаті проведення кредитної операції [3].

Розглянемо детальніше динаміку ставок фондування, що пропонує головний банк ПАТ «Альфа-Банк» своїм відділенням за останні 3 роки за видами валют (табл. 1).

Відповідно до табл. 1, відсоткові ставки на кредитні продукти банку формуються як сума ставки фондування та маржі банку від кредитних операцій, відповідно до терміну кредитування

$$PC = C\Phi + MB \quad (1)$$

де PC - процентна ставка за кредитом; $C\Phi$ - ставка фондування (рекомендована); MB - маржа банку.

Так, якщо клієнт хоче отримати кредит на 1 місяць в національній валюті, то ставка кредитування у 2012 р. складе 25,5% (25,0%+0,50%).

На рис. 1.1 можна побачити, що найбільші процентні ставки в національній валюті на кредитні продукти в ПАТ «Альфа-Банк» склали у 2010 році. Таке зростання процентних ставок зумовлено наслідком світової кризи, що зумовило зменшення обсягів кредитування клієнтів в банку. Найбільші процентні ставки у 2010 році встановились на кредитні продукти, що надавалися на 12 (36,0%), 24 (35,77%) та 36 (35,79%) місяців. Збільшення ставок на дані періоди зумовлено тривалістю кредитування в період економічної нестабільності країни.

Таблиця 1

Аналіз процентних ставок на кредитні продукти ПАТ «Альфа-Банк» за 2010-2012 роки, у розрізі валют, % [4]

Показник	Станом на 01.01.2010						Станом на 01.01.2011 р.						Станом на 01.01.2012 р.					
	1 міс.	3 міс.	6 міс.	12 міс.	24 міс.	36 міс.	1 міс.	3 міс.	6 міс.	12 міс.	24 міс.	36 міс.	1 міс.	3 міс.	6 міс.	12 міс.	24 міс.	36 міс.
	UAH																	
Ставка фондування	24,24	27,00	29,00	32,00	32,27	32,29	6,03	15,00	16,50	17,50	17,50	17,50	25,00	25,50	25,75	26,60	26,93	27,05
Мінімальна маржа	4,00	4,00	4,00	4,00	3,50	3,50	3,72	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50	0,50	0,50	0,75	0,90	0,77	0,75
Мінімальна ставка кредитування (без ПДП)	28,24	31,00	33,00	36,00	35,77	35,79	9,75	17,50	19,00	20,00	20,00	20,00	25,50	26,00	26,50	27,50	27,70	27,80
USD																		
Ставка фондування	11,27	16,01	17,39	19,72	20,06	20,20	4,03	9,85	12,75	14,25	14,25	14,25	7,39	9,85	10,83	12,33	12,36	12,37
Мінімальна маржа	4,00	4,00	4,00	4,00	3,50	3,50	2,97	1,65	0,50	0,50	0,50	0,50	1,61	0,15	0,17	0,17	0,46	0,57
Мінімальна ставка кредитування (без ПДП)	15,27	20,01	21,39	23,72	23,56	23,70	7,00	11,50	13,25	14,75	14,75	14,75	9,00	10,00	11,00	12,50	12,82	12,94

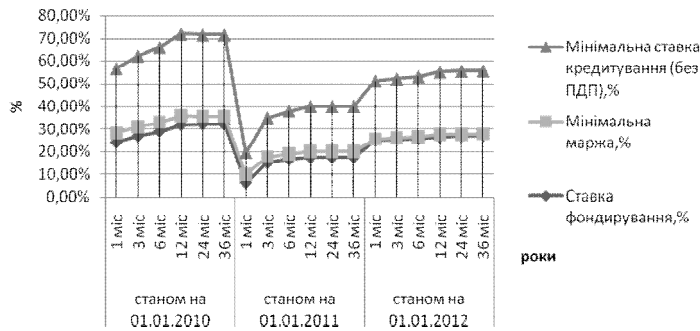

Рис. 1. Динаміка процентних ставок на кредитні продукти в ПАТ «Альфа-Банк» за 2010-2012 роки, у національній валюті

У 2011 р. спостерігається значне зменшення процентних ставок на кредитні продукти, що зумовлено відновленням кредитної діяльності в ПАТ «Альфа-Банк». Так процентні ставки на кредитні продукти в банку коливались в межах 9,75% (на 1 міс.) до 20,0% (на

36 міс.). Також можна побачити зниження ставок на довгострокові кредитні продукти порівняно з попереднім роком. У 2011 р. процентна ставка на кредити, що надаються на 24 місяців, знизилась на 15,77% порівняно з 2010 р. Кредити, що надавалися на 36 міс. у 2011 р., знизились на 15,79 п.п. порівняно з попереднім 2010 р.

Розглядаючи 2012 рік (рис. 1), спостерігаємо збільшення процентних ставок на кредитні продукти в ПАТ «Альфа Банк» порівняно з 2011 роком. Станом на 01.01.2012 процентні ставки в ПАТ «Альфа банк» знаходились в межах 25,5% (на 1 міс.) до 27,8% (на 36 міс.). Процентні ставки, що надаються на 1 місяць у 2012 р. зросли на 15,75 п.п., порівняно з кредитами що надавалися у 2011 р. на 1 місяць. Якщо розглядати кредити, що надаються на 36 місяців, то у 2012 р. процентна ставка зросла на 7,8 п.п. порівняно з 2011 р. Дане зростання, що спостерігається у 2012 р., зумовлено зростанням цін на депозити, нестабільність економічної ситуації в країні (зростання інфляції, підвищення рівня цін і вартості життя тощо), що впливає на економічний стан позичальників.

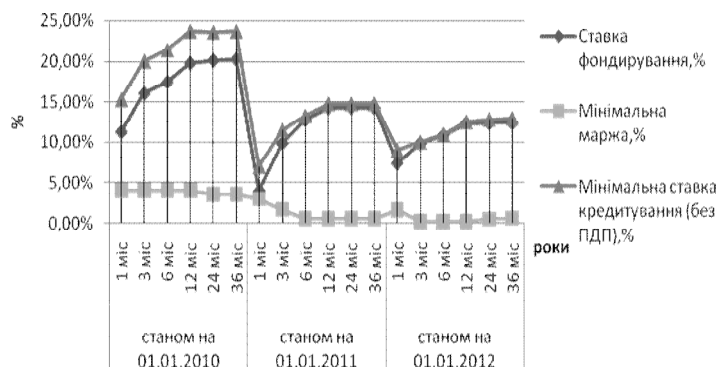

Рис. 2. Динаміка процентних ставок на кредитні продукти в ПАТ «Альфа Банк» за 2010-2012 роки, у доларах США

Якщо клієнт хоче отримати кредит на 1 місяць у доларах США, то ставка кредитування у 2012 р. складе 9,0 % (7,39%+1,61%). Процентна ставка на кредитні продукти, що надаються на 36 місяців складе 12,94% (12,37%+0,57%).

Відповідно до рис. 1 можна побачити, що відсоткові ставки на

кредитні продукти у доларах США з 2010 по 2012 рр. мали тенденцію до зниження. Порівнюючи дані періоди спостерігається, що найбільші ставки на кредитні продукти склались у 2010 р. Дане зростання зумовлено безпосереднім ростом рекомендованих ставок, що пропонує головний банк та зростанням маржі банку відповідно до періоду кредитування. Так, у 2010 р. процентні ставки коливались в межах від 15,27% (на 1 міс.) до 23,7% (на 36 міс.). Розглядаючи процентні ставки, що склалися у 2011 р. відбулося значне зниження відсотків на кредитні продукти порівняно з 2010 р. Так, процентна ставка на кредит, що надається на 1 місяць знизилась на 8,27 п.п. порівняно з аналогічними продуктами у попередньому році, а відсоткова ставка, що встановлюється на кредити на 36 місяців, знизилась на 8,95 п.п. і склалась на рівні 14,75%.

У 2012 р. спостерігається незначне зниження процентних ставок на кредити у доларах США, але відбулось збільшення процентної ставки на кредити, що надаються на 1 місяць на 2 п.п. дане збільшення зумовлено зростанням ставки фондирування, що пропонує головний банк ПАТ «Альфа-Банк». Процентні ставки на кредити, що надаються на 24 міс. та 36 міс. знизились на 1,93 п.п. та 1,81 п.п. відповідно. На зміну ставок на кредитні продукти у доларах США, окрім впливу рекомендованих ставок, вплинули коливання курсу долара США.

Висновки та напрямок подальших досліджень. Прибутковість активних операцій комерційного банку є необхідною умовою його стабільної нормальної діяльності. Центральне

місце у даному питанні посідає ціноутворення на банківські кредити, які мають бути основою формування загального прибутку комерційного банку. Дуже важливо при формуванні цінової політики банку врахувати всі фактори ціноутворення на кредити. Прибутки від кредитних операцій у ПАТ «Альфа-Банк» виступає процентна ставка на кредитні продукти, що є ціною за кредит, яку сплачує позичальник. Встановлення процентних ставок на кредитні продукти у ПАТ «Альфа-Банк» формується на основі рекомендованих ставок, що пропонує головний банк, та маржі банку.

Список літератури

1. Плеханов Ю. О некоторых факторах ценообразования на рынке банковских услуг / Ю. Плеханов // Банковское дело. – 2007. – № 6. – С. 83-86.
2. Котляревський О.В., Оніщенко В.В. Аналіз макроекономічних чинників ціноутворення на банківські кредити в Україні / О.В. Котляревський, В.В. Оніщенко // Науковий вісник ДГМА. – 2010. – №1(68). – С. 319-322.
3. Заруцька О. Тенденції ціноутворення банківського процентного продукту / О. Заруцька, В. Коваленко // Вісник НБУ. – 2002. – № 8. – С. 36-38.
4. ПАТ «Альфа-Банк» / Офіційний сайт [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.alfabank.com.ua>.
Рукопись поступила в редакцию 16.03.12

УДК 338.124.4:658.141:622.7.002

В.Я.НУСІНОВ, д-р екон. наук, проф. Я.В.НУСІНОВА, канд. екон. наук, доц.
ДВНЗ «Криворізький національний університет»

ВАРТІСНІ ПОКАЗНИКИ КРИЗОВОГО СТАНУ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИХ КОМБІНАТІВ

Обґрунтовано необхідність при діагностиці кризового стану гірничо-збагачувальних комбінатів використовувати вартісні показники, зокрема показник запасу власного капіталу. Останній запропоновано визначати одним з двох методів: методом критичної дебіторської заборгованості або методом зміни власного капіталу. Для якісного аналізу кризового стану гірничо-збагачувальних комбінатів та встановлення ступеня кризи, запропоновано використовувати коефіцієнт стабільності.

Проблема та її зв'язок з науковими та практичними завданнями. Показники кризового стану також широко застосовуються для аналізу в офіційних методиках Фонду державного майна України [2], Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій [3], Державної податкової адміністрації України [4], Аудиторської палати України [5], Національного банку України [6]. У 2006 році опубліковано Методику Міністерства фінансів України № 170 [7], у якій уперше враховані галузеві особливості при визначенні нормативів коефіцієнтів оборотності активів, рентабельності діяльності та рентабельності власного капіталу. Так, для підприємств видобувної промисловості встановлено високе значення нормативу коефіцієнту рентабельності діяльності, середнє значення – коефіцієнту рентабельності власного капіталу та низьке значення - коефіцієнту оборотності активів. У 2006 р. також викладено в новій редакції Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства Міністерства економіки України № 14 [8]. Перевагою зазначеної методики є те, що в ній наведені чіткі ознаки фіктивного банкрутства, доведення до банкрутства та приховуваного банкрутства.

На нашу думку, потрібно забезпечити єдність у методах розрахунку показників, також вважаємо за доцільне розглянути відповідність нормативам усіх показників кризового стану.

Застосування диференційованих методів, зокрема коефіцієнтного аналізу, ускладнене безрозмірністю використовуваних показників, відсутністю єдиної економічної сутності та чітко регламентованого їх набору для точного діагностування ступеня кризи. Інтегральні методи, хоча й дають кінцевий показник оцінки, теж не позбавлені суттєвих недоліків, основні з яких – безрозмірність кінцевих показників та їх низька рекомендаційна сторона.

Отже, існуючі показники оцінки кризового стану є різномірними, не забезпечуючи таким чином достатньої інформації для однозначного розуміння ситуації, що склалася на підприємстві, та не окреслюють можливі управлінські рішення, які необхідно прийняти для того, щоб звести всі використовувані фінансові коефіцієнти до нормативних значень.

У зв'язку з цим необхідно розробити інтегральний вартісний показник, який би характеризував відхилення фактичної суми активів підприємства від їх мінімальної величини, достатньої